

ІНФАРМАЦЫЙНЫЯ ДАДЗЕННЫЯ АБ СПАСАБУ ГАЛАСАВАННЯ
Выбары у прадстаўнічыя органы муніцыпальных населеных пунктаў
і выбары членаў Сената Парламента Чэшскай Рэспублікі
пятніца 5-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 14.00 гадзін і да 22.00 гадзін
субота 6-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 8.00 гадзін і да 14.00 гадзін

Галасаванне праходзіць толькі ў дні выбараў ў памяшканнях для правядзення выбараў на тэрыторыі Чэшскай Рэспублікі.

Адначасова з выбарамі ў прадстаўнічыя органы муніцыпальных населеных пунктаў у 27 выбарчых акругах праходзяць і выбары ў Сенат. Для гэтых выбараў маюцца ў распараджэнні сумесныя памяшканні для правядзення выбараў і акруговыя выбарчыя камісіі. Выбаршчык можа галасаваць у выбарах у Сенат толькі ў той выбарчай акрузе, дзе ён прапісаны ў рамках пастаяннага месца жыхарства. У тым выпадку, калі ў першым туры кандыдат не быў абраны прастай большасцю галасоў, якая перавышае палову ўсіх аддадзеных галасоў, адбудзецца другі тур.

Выбаршчыкам для правядзення выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў з'яўляецца

- ✓ грамадзянін Чэшскай Рэспублікі, які не пазней, чым 6-га кастрычніка 2018 года дасягнуў ўзросту 18-ці гадоў і з'яўляецца прапісаным для пастаяннага жыхарства ў дадзеным муніцыпальным населеным пункце,
- ✓ грамадзянін краіны-члена Еўрапейскага Саюза, які не пазней, чым 6-га кастрычніка 2018 года дасягнуў ўзросту 18-ці гадоў, з'яўляецца прапісаным для пастаяннага або зарэгістраванага часовага жыхарства ў дадзеным муніцыпальным населеным пункце і падаў заяву з просьбай аб тым, каб ён быў занесены ў дадатак да пастаяннага пераліку выбаршчыкаў.

Выбаршчыкам для выбараў у Сенат з'яўляецца

- ✓ грамадзянін Чэшскай Рэспублікі, які не пазней, чым 6-га кастрычніка 2018 года дасягнуў ўзросту 18-ці гадоў, і у другім туры грамадзянін Чэшскай Рэспублікі, які не пазней, чым 13-га кастрычніка 2018 года дасягнуў ўзросту 18-ці гадоў.

Пацверджанне асабістай ідэнтычнасці

Выбаршчык павінен ў памяшканні, прыстасаваным для правядзення выбараў, пацвердзіць сваю асабістую ідэнтычнасць і грамадзянства

- ✓ дзеючым агульнаграмадзянскім пашпартам,
- ✓ дзеючым замежным, дыпламатычным альбо службовым пашпартам Чэшскай Рэспублікі, ці ж дзеючым дакументам для выезду за мяжу,
- ✓ у тым выпадку, калі гаворка ідзе пра іншаземца, пасведчаннем аб дазvole на пастаяннае знаходжанне на тэрыторыі дзяржавы альбо пасведчаннем аб дазvole на часовае знаходжанне на тэрыторыі дзяржавы.

У тым выпадку, калі выбаршчык не пацвердзіць сваю асабістую ідэнтычнасць і грамадзянства з дапамогай наяўнасці неабходных дакументаў, магчымасць для галасавання яму прадастаўлена не будзе.

Выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання

Выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання з мэтай выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў можа быць надрукаваны з абодвух бакоў. У такім выпадку ў ніжнім калантытуле паказваецца тэкст "Працяг на другім баку".

Дадзеныя адносна сяброўства тых ці іншых кандыдатаў у палітычных партыях ці палітычных рухах пазначаюцца на выбарчым бюлетэні ў выглядзе абрэвіятуры. На выбарчым бюлетэні тых партый, якія бяруць удзел у выбарах, у якіх падчас рэгістрацыі было прынята рашэнне аб выкрасьленні кандыдата, парадкавы нумар, які быў першапачаткова прызначаны для дадзенага кандыдата, застаецца незанятым.

Выбарчыя бюлетэні для выбараў у Сенат з'яўляюцца надрукаванымі для кожнага кандыдата асобна.

На кожным выбарчым бюлетэні указваецца нумар, які вызначаны ў выніку лёсавання. Перададзеныя выбарчыя бюлетэні не абавязкова ўяўляюць сабой поўны лікавы шэраг, а менавіта, у выпадках, калі заява кандыдата з мэтай рэгістрацыі не была зарэгістравана нават на падставе перагляду справы судом.

Ўзоры выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання і інфармацыя аб магчымых друкарскіх памылках на выбарчым бюлетэні дзеля галасавання з'яўляюцца апублікаванымі ў памяшканні, прыстасаваным для правядзення выбараў.

Інфармацыя адносна адмовы кандыдата ад сваёй кандыдатуры ці ж адносна адклікання кандыдата

У памяшканні, прыстасаваным для правядзення выбараў, публікуецца інфармацыя адносна магчымай адмовы кандыдата ад сваёй кандыдатуры ці ж афіцыйная заява аб адкліканні кандыдата. **Пры вызначэнні вынікаў выбараў галасы, якія былі аддадзены за такога кандыдата, пад увагу не прымаюцца.**

Галасаванне

Кожны выбаршчык галасуе асабіста, галасаванне з дапамогай і пры пасярэдніцтве прадстаўніка не дапускаецца. Выбаршчык галасуе такім чынам, што афіцыйны канверт з выбраным альбо аформленым выбарчым бюлетэнем дзеля галасавання ён укладзе ў прысутнасці участкавай выбарчай камісіі ў выбарчую скрыню. З выбаршчыкам, які не можа самастойна выбраць альбо аформіць выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання з прычыны наяўнасці у яго цялеснага (фізічнага) дэфекту або жа таму, што ён не ўмее чытаць ці пісаць, ўнутры прасторы, якая прызначана для афармлення бюлетэняў дзеля галасавання, можа знаходзіцца іншы выбаршчык, але гэтым выбаршчыкам ні ў якім разе не можа быць член участкавай выбарчай камісіі; дадзены выбаршчык, які дапамагае першаму выбаршчыку, можа за яго выбраць альбо аформіць бюлетэнь дзеля галасавання і ўкласці гэты дакумент ў афіцыйны канверт, а таксама, у выпадку неабходнасці, укласці і дадзены афіцыйны канверт ў выбарчую скрыню.

Галасаванне з дапамогай пераноснай выбарчай скрыні

Выбаршчык можа з прычыны наяўнасці сур'ёзных, у прыватнасці, медыцынскіх (звязаных з абмежаваннямі па здароўю) прычын звярнуцца ў муніцыпальны дэпартамент, а ў дні выбараў - у сваю участкавую выбарчую камісію з просьбай адносна таго, каб ён мог прагаласаваць па-за памяшканнем прыстасаваным дзеля галасавання з дапамогай пераноснай выбарчай скрыні. Участковая выбарчая камісія, аднак, можа пасылаць сваіх членаў з пераноснай выбарчай скрыняй толькі ў рамках сваёй выбарчай акругі (ўчастка).

Способ галасавання ў выбарах у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў

Выбаршчык атрымае ад ўчастковай выбарчай камісіі пусты афіцыйны канверт, забяспечаны адбіткам афіцыйнай пячаткі. Згодна патрабаванню камісія выдасць яму і выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання. З афіцыйным канвертам і выбарчым бюлетэнем дзеля галасавання выбаршчык ўваходзіць ўнутр прасторы, якая прызначана для афармлення выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання.

Колькасць членаў прадстаўнічага органа ўлады муніцыпальнага населенага пункта, якая павінна быць абраная ў дадзеным населеным пункце, з'яўляецца названай у загалоўнай частцы выбарчага бюлетэня дзеля галасавання.

Выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання неабходна аформіць адным з ўказаных ніжэй спосабаў:

1. Пазначыць крыжыкам ў квадраціку ў загалоўнай частцы калонкі перад назвай партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, толькі **адну партыю, якая прымае ўдзел у выбарах**. Такім чынам голас з'яўляецца аддадзеным кандыдатам дадзенай партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, паводле парадку згодна з выбарчым бюлетэнем дзеля галасавання ў колькасці, якая адпавядае колькасці членаў прадстаўнічага органа ўлады муніцыпальнага населенага пункта, якія павінны быць абраныя.
2. Пазначыць ў рамачках перад імёнамі кандыдатаў крыжыкам таго кандыдата, за якога выбаршчык галасуе, а менавіта, з якой заўгодна партыі, якая прымае ўдзел у выбарах. **Максімальна можна пазначыць столькі кандыдатаў, колькі членаў прадстаўнічага органа ўлады муніцыпальнага населенага пункта, якія павінны быць абраныя.**
3. Камбінаваць абодва спосабы і пазначыць крыжыкам адну партыю, якая прымае ўдзел у выбарах, і далей у рамачцы перад імем кандыдата пазначыць **іншых кандыдатаў з якіх заўгодна астатніх партый, якія прымаюць ўдзел у выбарах**. У гэтым выпадку голас з'яўляецца аддадзеным асобна пазначаным кандыдатам. Што тычыцца пазначанай партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, голас з'яўляецца аддадзеным згодна паслядоўнасці размяшчэння на выбарчым бюлетэні такой колькасці кандыдатаў, якая застаецца да дасягнення патрэбнай колькасці сяброў прадстаўнічага органа ўлады муніцыпальнага населенага пункта, якія павінны быць абраныя.

У тым выпадку, калі выбаршчык пазначыць крыжыкам партыю, якая прымае ўдзел у выбарах, ён ужо не пазначае ў дачыненні да дадзенай партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, канкрэтных кандыдатаў. Абазначэнне кандыдатаў у дачыненні да дадзенай партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, у такім выпадку пад увагу не прымаецца.

Аформлены выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання выбаршчык ўкладвае у шэры афіцыйны канверт, які прызначаны для выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальнага населенага пункта.

У тым выпадку, калі выбаршчык не пазначыць на выбарчым бюлетэні дзеля галасавання як ні адной партыі, якая прымае ўдзел у выбарах, так ні аднаго кандыдата, далей калі выбаршчык не ўкладзе выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання у афіцыйны канверт, далей калі выбаршчык разарве выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання ці ж укладзе ў афіцыйны канверт некалькі выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання з мэтай выбараў у адзін і той жа прадстаўнічы орган ўлады муніцыпальнага населенага пункта, ягоны голас будзе прызнаны несапраўдным.

Галасаванне з мэтай выбараў у прадстаўнічыя органы улады гарадскіх раёнаў і гарадскіх акругаў
У выпадку галасавання на выбарах у прадстаўнічы орган улады (муніцыпалітэт) тэрытарыяльна падзеленых статутных горадоў і у Муніцыпалітэт галоўнага сталічнага горада Прагі выбаршчык укладзе у адзін афіцыйны канверт абодва выбарчых бюлетэня дзеля галасавання, гэта значыць, выбарчы бюлетэнь дзеля правядзення выбараў у прадстаўнічы орган улады (муніцыпалітэт) тэрытарыяльна падзеленага статутнага горада ці ж у Муніцыпалітэт галоўнага сталічнага горада Прагі (дадзены выбарчы бюлетэнь з'яўляецца пазначаным па левым краі вертыкальнай ружовай паласой) і выбарчы бюлетэнь для выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады (муніцыпалітэты) гарадскога раёна або жа гарадской часткі (мікрараёна).

Галасаванне выбаршчыкаў, зарэгістраваных за мяжой у прадстаўніцкіх (дыпламатычных) дэпартаментх Чэшскай Рэспублікі, у выбарах у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальнага населеных пунктаў

Галасаванне за мяжой у рамках выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў немагчыма. Выбаршчык, які зарэгістраваны ў спецыяльным пераліку выбаршчыкаў за мяжой, можа галасаваць у рамках выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальнага населеных пунктаў у тым выпадку, калі ён прадаставіць муніцыпальнаму дэпартаменту ці ж, у выпадку неабходнасці, у дзень выбараў акруговай выбарчай камісіі, даведку (пацверджанне) прадстаўніцкага (дыпламатычнага) альбо консульскага дэпартаменту пра тое, што ён быў выкраслены з адмысловага пераліку выбаршчыкаў.

Спосаб галасавання ў выбарах у Сенат

Выбаршчык атрымае ад ўчастковай выбарчай камісіі пусты афіцыйны канверт, забяспечаны адбіткам афіцыйнай пячаткі. Згодна патрабаванню камісія выдасць яму і набор выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання. З афіцыйным канвертам і выбарчымі бюлетэнямі дзеля галасавання выбаршчык ўваходзіць унутр прасторы, якая прызначана для афармлення выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання. Выбаршчык укладзе ў афіцыйны канверт **адзін выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання за таго кандыдата, на карысць якога выбаршчык прыняў рашэнне галасаваць. Дадзены выбарчы бюлетэнь ніяк не афармляецца.**

Выбары ў Сенат праводзяцца сумесна з выбарамі у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў. Афіцыйныя канверты і выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання у рамках асобных выбараў адрозніваюцца адзін ад аднаго згодна колеру. Выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання і афіцыйны канверт для выбараў у прадстаўнічыя органы ўлады муніцыпальных населеных пунктаў маюць шэры колер, выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання і афіцыйны канверт для выбараў у Сенат маюць колер жоўты. Важным з'яўляецца тое, каб пры сумесным правядзенні выбараў выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання шэрага колеру быў укладзены ў афіцыйны канверт шэрага колеру, а выбарчы бюлетэнь дзеля галасавання жоўтага колеру быў укладзены ў афіцыйны канверт жоўтага колеру, у іншым выпадку галасы з'яўляюцца несапраўднымі. Выбаршчык павінен быў бы пры ўкладванні выбарчага бюлетэня дзеля галасавання ў афіцыйны канверт звярнуць увагу на тое, каб па памылцы не ўкласці ў афіцыйны канверт (напрыклад, па прычыне склейвання) большую колькасць выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання. Справа ў тым, што ў такім выпадку гаворка б ішла аб несапраўдным голасе выбаршчыка.

Несапраўднымі з'яўляюцца таксама выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання, якія не зробленыя на прадпісаным фармуляры, і выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання, якія разарваныя, далей выбарчыя бюлетэні, якія не ўкладзеныя ў адпаведны афіцыйны канверт.

Галасаванне у рамках выбараў у Сенат на аснове пасведчання выбаршчыка

У тым выпадку, калі выбаршчык голасуе на выбарах в Сенат з дапамогай пасведчання выбаршчыка, ён з'яўляецца абавязаным дадзенае пасведчанне выбаршчыка перадаць ўчастковай выбарчай камісіі. Ад камісіі ён пасля гэтага атрымае пусты афіцыйны канверт, які забяспечаны афіцыйнай пячаткай, і таксама набор выбарчых бюлетэняў дзеля галасавання. З пасведчанням выбаршчыка магчыма галасаваць на выбарчым участку, дзе выбары абвешчаныя, і ў рамках тэрытарыяльнай акругі якога выбаршчык адначасова зарэгістраваны (прапісаны) па месцы пастаяннага жыхарства. Гэта не тычыцца выбаршчыка, якому пасведчанне выбаршчыка выдаў прадстаўніцкі (дыпламатычны) альбо консульскі дэпартамент Чэшскай Рэспублікі на падставе яго рэгістрацыі ў дадзеным дэпартаменце. Такі выбаршчык можа галасаваць у якой заўгодна выбарчай акрузе, у якой выбары абвешчаныя ў дадзены год.

Галасаванне у рамках выбараў у Сенат па-за выбарчай акругай, у якой выбаршчык мае пастаяннае месца жыхарства (прапіску)

Актыўнае выбарчае права ў рамках выбараў у Сенат з'яўляецца абумоўленым сталым месцам жыхарства выбаршчыка ў адпаведнай выбарчай акрузе. Выбаршчык, які занесены ў пастаянны пералік выбаршчыкаў на тэрыторыі Чэшскай Рэспублікі, можа, такім чынам, галасаваць у рамках выбараў у Сенат толькі ў той год, калі ў яго выбарчай акрузе праходзяць выбары. **У тым выпадку, калі выбаршчык знаходзіцца ў дзень выбараў на тэрыторыі іншай выбарчай акругі альбо за мяжой (напрыклад, па прычыне шпіталізацыі альбо камандзіроўкі), гаворка ідзе пра фактычную перашкоду ў выкананні выбарчага права.** Вышэйпаказанае не распаўсюджваецца на выбаршчыкаў, якія зарэгістраваныя ў спецыяльных пералыках выбаршчыкаў у прадстаўніцкіх (дыпламатычных) альбо консульскіх дэпартаментх Чэшскай Рэспублікі за мяжой.

Другі тур выбараў у Сенат

У тым выпадку, калі ні адзін з кандыдатаў не атрымае ў першым туры выбараў простую большасць галасоў, якая перавышае палову ўсіх аддадзеных галасоў, і такім чынам не будзе абраны ні адзін з кандыдатаў, будзе праведзены другі тур выбараў. У другім туры свае кандыдатуры выстаўляюць толькі два кандыдаты, якія ў першым туры занялі першыя два месцы. **Другі тур выбараў будзе праводзіцца у пятніцу 12-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 14.00 гадзін і да 22.00 гадзін, а таксама ў суботу 13-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 8.00 гадзін і да 14.00 гадзін.**

У тым выпадку, калі перад другім турам выбараў у выбарчай акрузе кандыдат здыме сваю кандыдатуру, страціць права быць абраным ці ж памрэ, то ў другі тур праходзіць кандыдат, які ў першым туры выбараў размясціўся на трэцім месцы; у такім выпадку другі тур можа быць праведзены ў пятніцу 19-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 14.00 гадзін і да 22.00 гадзін, а таксама ў суботу 20-га кастрычніка 2018 года пачынаючы з 8.00 гадзін і да 14.00 гадзін.

Выбарчыя бюлетэні дзеля галасавання (шэрага колеру) у другім туры выбараў выбаршчыку ўжо не будуць уручаны загадзя, але выбаршчык атрымае іх непасрэдна ў памяшканні, прыстасаваным для правядзення галасавання, ў дні выбараў.